"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

M. Popovich, Secretary.

Subscription per year $4.00

Telephone: J 1465,

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і Мекґреґор, у Вінніпеґу, Ман. М. Попович, секретар.

Передплата на рік $4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada

КОРОЛІВСЬКА КОМІСІЯ, БЕСКО І МАЙНЕРІ.

Королівська комісія під проводом сера Артура Донкана, британського експерта вуглевої індустрії і Г. Кронина, бувшого посла британського парляменту й принципала університету Нової Скошії, довгий час розглядала справу спору між Бритіш Емпаєр Стіл Корпорейш'н та майнерами в Новій Скошії.

Комісія виявила, що обидві спорючі сторони винні, у обох них брак доброї волі для взаїмного порозуміння. Власне, це тільки в компанії брак "доброї волі", а поза цим, то у неї все добре. А от в майнерів, то поза браком "доброї волі", є ще багато инших прикмет, через які вони ніяк не хочуть годитися з компанією. Першою такою прикметою в майнерів — це комуністичні тенденції. Ці комуністичні тенденції, каже королівська комісія експертів, якраз збільшають розходження між компанією і майнерами. Другою поганою прикметою майнерів, каже королівська комісія, є те, що вони не хочуть підчинятися своїм юнійним лідерам (Луїсові і Ко.), які мають аж надто багато доброї волі співробітничати з компанією.

Далі комісія найшла, що домагання компанії знизити заробітню платню майнерам на 10 процент в 1924 році було слушним, але в майнерів був брак "доброї волі" згодитися на цю знижку. Отже тут в спорі винні майнері. Знижку платні майнерам в 1922 році комісія найшла неслушною, але винного тут не знайдено.

Комісія критикувала компанію за невизнання Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, але... й тут залізло оте кляте "але" — майнері не покоряються лідерам, назначеним Луїсом, тому годі компанію оскаржувати в браку "доброї волі". Хай майнері тихо та любо схилять свої голови перед Луїсом, а компанія устами Луїса подиктує їм свої умовини праці і платні і тоді буде "добра воля" з обох сторін, хоч майнерам прийдеться працювати на компанію запівдармо.

Не вспіла ще королівська комісія закінчити свою інвестиґацію, як, доведені безробіттям і голодом до роспуки, майнері в Новій Скошії почали громити склепи з поживою. А зараз після того, як комісія оголосила свій звіт, компанія почала замикати копальні. В понеділок, 11. січня замкнено одну з найбільших копалень "Принцес колієри". Друга — "Флоренс колієри" буде працювати всего шість днів на місяць. В цих двох копальнях працює коло 2,000 робітників і нині вони лишилися без праці і тимсамим без куска хліба, хоч тут вже не тільки "добра воля", але й природний закон каже, що майнері мусять мати щось їсти.

Перед цим питанням і королівська комісія стала, як теля перед новими ворітьми. Вона каже, що й справді життєвий стан майнерського населення в Новій Скошії дуже незадовольняючий, бо майнері взагалі стало не працювали, але цему тяжко зарадити. Хіба провінціональний уряд повинен вглянути в цю справу, якщо він має "добру волю".

О, розуміється, той вгляне. Коли майнері застрайкували в 1924 році, то провінціональний уряд Нової Скошії мав так "добру волю", що спровадив військо для здушення страйку.

Який-же вислід з інвестиґації королівської комісії? Ніякий. Нічого вона не винайшла, нічого не сказала і ніякої полекші безробітним майнерам Нової Скошії не принесла, навіть не запропонувала щось путнього в цій справі. Казка про те, що комуністичні ухили майнерів є причиною незгоди між майнерами і компанією є надто стара і витерта. Причиною незгоди є величезні доходи, що їх компанія наживає, визискуючи майнерів, та голод і нужда майнерів. Сама-ж комісія каже, що розпучливе положення майнерів є спричинене несталою працею і недостаточним заробітком. Але комісія не винує в цему компанії, бо, каже, це залежить від ринку збуту вугля.

Коли так, то видно, що й компанія на вуглі не заробляє. Коли-ж компанія не заробляє і не може найти ринку збуту на вугля, то чому не поступити так, як домагаються комуністи: знаціоналізувати копальні, віддати їх під контролю майнерів, а тоді уникнеться спору між компанією і майнерами, тоді не потрібно буде ні королівських комісій, ні військ для поборювання страйку, тоді самі майнері будуть старатися найти ринок збуту для випродукуваного ними з власних копалень вугля.

Це є одинокий засіб усунути на завжди спір між майнерами а БЕСКО.

СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ, "ДІЛО" І УНДО.

Вже писалося в "У. Р. В." про те, як український патріот др. Роман Смаль-Стоцький заходиться з польським міністром Станиславом Ґрабским орґанізувати для Українців русінський університет в Польщі. Цею своєю акцією він дуже пошкодив такійже самій політиці УНДО (Українське Національно-Демократичне Обєднання, яке зліпилося в Галичині з ріжних адвокатсько-попівських ґруп, що покололися після розвалу ЗУНР). УНДО дуже обурилося політикою Смаль-Стоцького і почало його "демаскувати".

"Діло" також завзялося проти "самостійної політики" Смаль-Стоцького. Воно вмістило дуже "бунтівничу" статтю проти него, але польська цензура злизала. Аж після того, як посол Хруцький інтерпелював в ріжних міністрів в Варшаві, "Діло" з 24. грудня вмістило цю статтю як інтерпеляцію. З тої статті довідуємося, що др. Северин Данилович, однопартієць Осипа Назарука, також перешкаджає УНДО своєю "самостійною політикою". Про Северина-Даниловича читаємо в "Ділі" таке:

"Др. Сев. Данилович, один з недавних лідерів і теоретиків радикальної партії, один з її інтелектуальних керманичів скликує до Станиславова "селянський конґрес", стягає всякі роскладові типи, щоб деморалізацію ширшим руслом пустити вперед".

Др. Северин-Данилович, каже "Діло", бере знизу, а Смаль-Стоцький зверху. Ось що пише "Діло" про Смаль-Стоцького:

"Перед нами декларація цього агента польської влади, декларація без чуття, без чести і поваги, декларація, яка має на меті зірвати ореол нашої високої громадської моралі"...

І далі в такому дусі пише "Діло" про Романа Смаль-Стоцького, цілу першу сторінку присвятило воно йому таких епітетів.

А на закінчення УНДО ще й від себе вмістило "інтерпеляцію", в кожному реченні якого "обурення". Самого Смаль-Стоцького УНДО називає провокатором, фальшівником, самозванцем, деморалізатором, нікчемником.

Одним словом погано стоять справи з Романом Смаль-Стоцьким та з його декларацією. Це не комуністи його так пятнують, але найчистішої води націоналісти: адвокатсько-попівське "Діло" і УНДО. І то за те, що він пішов на переговори з польською шляхтою.

А коли українські патріоти в Вінніпеґу склали свої чолобитні декларації в вінніпеґських польсько-шляхетських ксьондзівських ґазетах проти українських робітників, декларації, яких вони соромилися помістити в своїх власних орґанах — то ніодна українська націоналістична ґазета, а навіть ніодна з українських ґазет поза "Укр. Роб. Вістями" на американському континенті взагалі — цего вчинку українських патріотів в Вінніпеґу не напятнували. Не напятнували навіть тоді, коли ті самі польські ґазети в слідуючих чергових числах назвали Українців "Гайдамацка дзіч".

Воно й зрозуміло. Проти комуністів лучися хоч з самим чортом. Але Смаль-Стоцький пішов на угоду з польською шляхтою поза плечі УНДО, поза плечі Левицьких, Целевичів, "Діла", поза плечі фашістів. За те й випив.

То-ж не прися, вражий сину, в пекло поперед самого чорта. Ґіди в ногу з УНДО.

Робітник.

ПАМЯТИ ТОВ. В. БЛАКИТНОГО.

(Докінчення.)

Отака твердість, катеґоричність у постановах, рішучість в акції — це були характерні риси т. Блакитного. Вони виявлялись, коли того вимагало становище, не зважаючи на його загальну втому, перепрацьованість орґанізму, виснаженість нервної системи, що змушувала його часом надто гостро й хоробливо реаґувати на деякі прогалини праці нашого державного апарату чи на непорозуміння на ґрунті тоді ще розбіжної тактики окремих частин партії в національнім питанню. Ґрунт для таких непорозумінь час від часу виникав по закінченню горожанської війни, коли деякі тактичні розходження між бувшими боротьбістами й иншими членами нашої партії, заховані в часі військової боротьби, раптом виплівали на денне світло. Звичайно, для полагодження тих непорозумінь треба було й часу й детального обміркування до останку спірних питань. В процесі обговорення тих спірних питань трудно бувало иноді уникнути перебільшеної гарячковости, нервовости, бо надто вже ті питання були актуальними й наболілими.

Але одно треба констатувати цілком певно. Тов. Блакитний був з тих, що щиро й переконано бажали згоди, єдности, порозуміння, а не розбрату в пролетарській партії. І через те він вмів вчасно втамувати свої нерви й протиставити їх впливові витревалу й суворо-розраховану діялектику переконаного комуніста.

І ще друге. Тов. Блакитний, незалежно від того, чи його позицію в тих чи инших окремих питаннях поділялося більшістю, як і незалежно від стану його здоровля (доки хворість не звалила його остаточно) вмів завжди бути активним, завжди твердо, настирливо, безупинно працювати для пролетаріяту, для революції, для комунізму.

У своїх спогадах про заснування (або радше українізацію) "Вістей Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад", спогадах вже надрукованих в своїм часі, я згадував про ролю т. Блакитного в утворенню його першого керовничого радянсько-комуністичного орґану на українській мові. Дозволю собі й у цей начерк включити невеличку частину тих спогадів.

Я тепер вже не памятаю дати ані змісту постанов керовничих орґанів про українізацію "Вістей ВУЦВК". Памятаю лиш, що звістка про ту постанову викликала чимало сумнівів та скептицизму серед харківських товаришів. Майже всі вони казали, що українізацію "Вістей" можна переводити лиш ступнево й обережно, що спочатку треба давати в них лиш частину матеріялу українською мовою і т. и. Але ми вже на досвіді тоді переконались, як мало виправдувало себе "двуязичіє" в періодичних орґанах, отже загальна ухвала тих товаришів, що їм доручено було працювати у "Вістях", була: одразу почати видавати ґазету виключно українською мовою.

Це було не легке завдання. Коли ми вперше прийшли до помешкання редакції — на вулиці К. Лібкнехта, 14. — ми не застали там ні технічного персоналу, ні запасів матеріялу — нічого, ніякої спадщини. Ми мали не продовжувати видавання вже істнувавшого орґану лиш иншою мовою, але утворити цілком нову ґазету, і то відразу, без перерви й підготовки. Бувший редактор російських "Известий" та його співробітники, памятаю, з жалем уступали нам спорожніле помешкання: вони не вірили, що нам скоро пощастить утворити нову, велику українську ґазету замісць припинених "Известий".

— Коли-ж почнуть виходити ваші "Вісти"? — питали вони.

— Завтра, — твердо відповідав т. Блакитний.

Це здавалось неймовірним. Але ґазету справді створено було за один день. Вона вийшла на другий день з новим матеріялом, в українській мові й у тім самім розмірі, що й "Известия".

Це була перша перемога. З того дня ґазета виходила реґулярно, що дня. З такою-ж твердістю керував т. Блакитний "Вістями" на протязі 5 років виконування ним редакторських обовязків. І в значній мірі його енерґії ми маємо завдячити, що "Вісти" стали таким значним фактором у громадськім, політичнім і культурнім життю Радянської та й закордонної України.

***

Про ролю т. Блакитного в розвиткові пролетарської літератури, в орґанізації Спілки Пролетарських Письменників ГАРТ, у загартуванню ідеольоґії творців революційного мистецтва в пролетарському дусі, — про все це може треба було-б найбільше написати. Але так недавно ще провадив він ту роботу, так трудно призвичаїтись до думки, що ця його праця вже перервалася, що якось не сила писати про це спогади.

Які-ж тут можуть бути "спогади"? Це-ж сучасність, жива й актуальна! Я навіть не здивувався, коли довідався, що вже прикутий безнадійною хворістю до ліжка, т. Блакитний продовжував ще інструктувати гартованців і листами й особистими розмовами (у хвилі, коли він був здатним говорити) з товаришами, що відвідували його. Вже на порозі домовини, він турбувався про те, що в Гарту нема сталого помешкання. Як і перед тим, як хворість звалила його з ніг, так і після того, вже в шпитальному ліжкові, він реаґував на всі суперечки й дискусії в літературних колах і в першу чергу дбав про додержання твердої ідеольоґічної лінії творцями українського пролетарського мистецтва. До всякого роду ідеольоґічних відхилів він був гостро-нетерпимим, і це не раз на собі відчували ті з товаришів по літературній праці, які таких відхилів, збочень, невитревалости допускались.

Але з другого боку трудно було-б знайти більш лагідного, терпеливого в інструктуванню старшого товариша, ніж тов. Блакитний, для початкуючих на мистецькому полі пролетарів чи незаможників. Він помагав цій початкуючій молоді вибиватись "у люде" друкував і приміщував у ріжних виданнях їх твори, допомагав їм порадами, підтримував їх морально, а коли міг, то й матеріяльно. Я не бажав би тут наводити імя, але, коли т. Блакитний довідався про прикрий стан одного з дуже відомих українських письменників, який ще вагався що до свого відношення до радянської влади, то зовсім несподівано для себе цей письменник через короткий час дістав значну допомогу від радянського уряду; ну, звичайно-ж, допомогу ту було урядом уділено під впливом т. Блакитного. А щоб мати уяву про його відношення до початкуючих поетів-незаможників, що скніли, майже ніким не примічені десь по глухих кутках, досить згадати хоч би статтю т. Блакитного (підписану Вас. Гарт) у ч. 1. харківських "Шляхів Мистецтва" за 1922 р. — "По чорноземній борозні". Ось яким закликом до міського пролетаріяту закінчувалася та статя:

"...Придивися, допоможи, довчи "недовченого", виведи на широкі простори творчости комуністичної культури отих Крис, Роговенок і не-сотень і тисяч таких самих талановитих, але розірваних між двома душами дітей селянської голоти".

Це писалося тоді, коли "Плуга" ще не було й селянські письменники були роспорошені.

І сам він, т. Василь Блакитний, перший цей заклик виконував. Колись історики пролетарського мистецтва на Україні освітлять належно ролю т. Блакитного в цьому процесі. Але ми, сучасники його, навряд, чи будемо в силі це зробити.

***

Ще на останку одно застереження. Тов. Блакитний зовсім не був якимсь "героєм" чи там романтичною й напівлеґендарною особою. Навпаки, він був живою людиною, веселою, дотепною, з нахилом до гумористики, а часом і до гострої сатири в приватнім життю; цей останній нахил навіть переважив на останку і в літературній праці т. Блакитного, отже останніми часами він виступав частіше не як Вас. Єллан, а як політичний байкар і як автор літературних пародій Валер Проноза.

І саме ця дотепність і життерадісність, що не покидала його й підчас жорстоких страждань од важкої хвороби, саме те, що він був **живою,** сердечною й товариською людиною — не дає примиритись з думкою про те, що ніколи вже не побачимо ми в своїх лавах одного з найкращих Перших Хоробрих.

І. Ю. Кулик.

Монтреал, грудень 1925 р.

СПРОСТУВАННЯ ЩЕ ОДНОЇ БРЕХНІ.

До Редактора "У. Р. Вістей",
Вінніпеґ, Ман.

Шановний громадянине Редактор!

Вже другий раз на протязі майже 18 років мого перебування в Канаді мені доводиться прохати о гостинність на сторінках ґазети, щоб спростувати злісні брехні про мою працю; й в обох випадках я користувався ґазетою в Канаді, редаґованою Вами, що здібна віднестися до справи справедливо й з додержанням журналістичної етики.

Весною 1917 р. Ви були остільки ласкаві, що уділили мені місце в редаґованім тоді Вами "Робочім Народі" для з'ясовання дійсних фактів що до моєї діяльности, як Суперінтендента Іміґрації й Кольонізації провінції Манітоба; та діяльність була скерована до постачання західних фармів робочою силою, оскільки це було частиною обовязків інституції, за яку я тоді відповідав.

Я не маю сумнівів, що мої пояснення, надруковані в "Р. Н." 28. квітня 1917 р., довели масам Українців в Канаді неправдивість тих історій, які розповсюджувались про мене деякими особами, що нападали на мене на вічах і в пресі з часу, як прибув я до Канади.

Пізніші події також підтвердили моє переконання з 1916 р., що Канада повинна випродуковувати яко мога більше продуктів поживи, щоб попередити або хоч злекшити голодування мас населення Східної Европи протягом перших повоєнних років (це й було причиною закликування мною всіх до праці на фармах наступної весни).

Я ніколи не звертав багато уваги на писанину про мене ріжних українських і польських не-робітничих часописів в Канаді, які репрезентували опінію окремих осіб чи дрібних гуртків політичних "Пилипів з конопель", людей, що тільки виглядають мутної води де-б можна рибки наловити; людей морально й розумово деструктивних. Але я не опускав нагоди й поборював їх, бо вважав ці антигромадські елементи гальмом для поступу. Я рівночасно завжди прагнув здобути довіря й симпатії мас европейської еміґрації на Заході й думаю, що досяг цієї мети.

Останнім часом я був надто занятий поважними справами й важливою працею, отже досить довгий час я не читав ніяких "funny papers"; але один з моїх приятелів, знаючи, що я люблю читати гумористичну літературу, надіслав мені число "Українського Голосу" з 16. грудня, де є дещо про мою працю, як бизнес-менаджера Комерційного Відділу Торговельної Делеґації С.Р.С.Р. в Канаді.

Автор дуже довгої статті "А що тепер буде" й редактор "У. Голосу" могли-б заощадити чимало часу своїм читачам, як би останнє речення "не тяжко собаці й на найчеснішу людину гавкати", — було-б вжито на початку статті, бо це власне поясняє зміст і ціль всієї статті.

Коли-б у згаданій статті не було нападок на Уряд, для якого я тепер працюю, то я-б не займав цінного місця у Вашій ґазеті цим листом; але оскільки тут зачеплено й урядові установи С.Р.С.Р., котрим залежить на поглядах робітничо-селянських мас за кордоном, то я дозволю собі тут спростувати деякі закиди, вміщені у числі "Укр. Голосу" з 16. грудня 1925 р.

Моя праця полягає в допомозі Торговельній Делеґації С.Р.С.Р. в Канаді в справі розвитку торговельних взаємин між Канадою та С.Р.С.Р., які все значніше збільшуються чим далі на протязі останніх двох років. І коли автор статті й редактор "Укр. Голосу" люде остільки непоінформовані, що їм "поза поголоски, що вони (представники С.Р.С.Р. — Л. К.) **хочуть** щось купити... не чути нічого більше про їх торговельну діяльність", коли писаки з "Укр. Гол." забувають, що минулої весни "Укр. Гол." сам сповіщав про закупна великої кількости борошна для С.Р.С.Р. в Канаді, — то маси української кольонії не повинні терпіти від непоінформованности й короткої памяти "Укр. Гол." Для відома цих мас я подаю оці цифри про торговлю між С.Р.С.Р. і Канадою:

Торговельна Делеґація С.Р.С.Р. закупила в Канаді за минулий рік ріжних товарів, а саме сільсько-господарських машин, металів, насіння, борошна й ин. на загальну суму **21,641,789 дол. (двадцять один мілійон, шістьсот сорок одну тисячу, сімсот вісімдесять девять доларів.)** Відомості про це частенько подавали англійські й французькі ґазети так в Канаді як і Злучених Державах, але писаки з "Укр. Гол.", очевидячки, инших, крім своєї, ґазет не читають.

Все більша скількість канадійських фабрикантів та фінансістів починає розуміти вигідність для них торговельних зносин з С.Р.С.Р. і пропонує все частіше умови кредиту такі самі, які істнують в инших країнах, що провадять товаровимну з С.Р.С.Р.

Я запевняю Вас, тов. Редакторе, що я пишу цього листа не для того, щоб витлумачувати справи редакторові "Укр. Голосу" та його однодумцям, але тільки для того, щоб поінформувати маси Українців в Канаді.

Мої політичні й економічні засади завжди були осоружними для "У.Г.", і з цим вже нічого не вдієш: еволюція — процес дуже повільний і не можна жадати, щоб гадюка за одну ніч перетворилася в корисну звірину — наприклад, хоч-би в коня — й перестала сичати. Але коли хто небудь відважиться повторювати брехні про мою діяльність, як наприклад, що я виступав коли небудь проти Українців яко нації, або що завдяки моїй діяльности й впливам когось інтерновано під час війни, — то брехунам доведеться відповідати перед установами, де взагалі розв'язуються подібні справи, а саме — перед судовими установами.

З щирим поважанням до Вас,

Луї Кон,
Бизнес-Менаджер.

ВШАНОВАННЯ ПАМЯТИ В. БЛАКИТНОГО.

На засіданню Великої Президії В.У.Ц.В.К. в Харкові 16. грудня вибрано спеціяльну комісію і поручено її виробити конкретні пропозиції що до увіковічнення памяти т. В. Блакитного, редактора "Вістей В. У.Ц.В.К.", що помер 4. грудня 1925 року.

НОВА ЕЛЕКТРОСТАЦІЯ В КИЇВІ.

Президія державного пляну Радянського Союза дала дозвіл на будування в Київі електричної стації на 20 тисяч кіловат. Стація буде коштувати 6 міліонів карбованців і обслуговуватиме Київ і всі його райони. З союзної каси видано на будову цеї стації 2 міліони карбованців позики на 10 літ.

СПРОСТОВАННЯ.

В минувшому числі "У.Р.В.", в статті п. н.: **"Ще раз збрехав і знов невдачно",** через помилку надруковано в кількох місцях **§ 58 ц. к.,** а має бути: **§ 58. у. к.** На цьому місці спростовуємо цю друкарську помилку.

КОНЦЕРТ-МІТІНҐ!

Старанням Міського Центрального Комітету Комуністичної Партії Канади у Вінніпеґу устроюється в неділю, 17. січня, в годині 2.30 по полудні, в головній кватирі партії п. ч.: 446 Селкірк Евню

КОНЦЕРТ-МІТІНҐ

ДЛЯ ВШАНОВАННЯ ПАМЯТИ ЛЄНІНА, ЛІБКНЕХТА І РОЗИ ЛЮКСЕМБУРҐ.

Промовляти будуть бесідники в анґлійській і українській мовах. В концерті візьме участь мандолінова орхестра і солісти.

Приходіть на це свято якнайчисленніше! Приводіть своїх знайомих!

М.Ц.К. К.П.К.